

Kaikki on hyvin epävarmaa

Hyvä lukijani, toivottavasti ihmettelit pienen hetken ottaessasi käteesi tämän lehden. Ehkä ehdit kysyä, mikä ihmeen lehti tämä on, ennen kuin huomasi kannen kuvasta pyörteen, jossa Kirjastotiede ja informatiikka muuttuu myllerryksessä Informaatiotutkimukseksi. Kirjastotieteen ja informatiikan yhdistyksen hallitus päätti tammikuun alusta muuttaa Kirjastotiede ja informatiikka -lehden Informaatiotutkimukseksi ja seurata tällä tavalla osaltaan alan koulutusyksikköjen aloittamaa kehitystä. Lehden nimen muutosta edelsi yhdistyksen jäsenille lähetetty kysely, jonka tulosten mukaan Informaatiotutkimus oli suosituin vaihtoehto lehden nimeksi. Toivomme, että Informaatiotutkimuksena lehdellä olisi mahdollisuus myös hie- man laajentaa lukijakuntaansa.

Toinen vuoden alusta tapahtunut muutos on uusi päätoimittaja. Oli mukavaa tulla kut- sutuksi tähän tehtävään, joka tarjoaa oivan näköalapaikan alan koulutukseen ja tutki- mukseen. Olen aina pitänyt siitä tunteesta, joka syntyy, kun on pakko itse muuttua uuden oppimisen kautta. Olen varma siitä, että tämän lehden toimittaminen tulee olemaan minulle juuri tällainen oman kasvun mah- dollisuus. Olen ollut kirjastoalan erilaisissa tehtävissä yli kaksikymmentä vuotta ja tällä hetkellä teen opetusministeriössä tietoyhteis- kuntaskenaarioita, joista kehittelen myös omaa tutkimusta.

Skenaariot ovat epävarmuuden maailmas- sa keino hahmottaa mahdollisia muutoksia. Skenaario voidaan määritellä kertomukseksi mahdollisesta tulevaisuudesta. Vaihtoehtoisten skenaarioiden avulla voidaan tuottaa päätöksentekoa varten välineitä tunnistaa niitä arvoja, jotka johtavat haluun sulkea pois tietynlaisten tulevaisuuksien toteutuminen. Kysymys on oikeastaan ikivanhasta traditi- osta, jossa kerrotaan myyttisiä selviytymis- tarinoita odottamattomissa olosuhteissa vaa- roja kohtaavista ja ne selvittäivistä sankareis-

ta. Epävarmuus on helpompi kohdata, jos on varastossa muutama tarina sen kaltaisesta tilanteesta. Eräs lempisitaattini on ollut Tuutikin lause Tove Janssonin Taikatalvesta:

Kaikki on hyvin epävarmaa, ja juuri se saa minut tuntemaan oloni turvallisiksi.

Tietoyhteiskuntaskenaarioissa kriittinen resurssi on tieto. Tieto kaikkine suppeine ja laajoine määritelmineen biteistä ymmärryk- seen ja viisauteen saakka on informaatio- tutkimuksen objekti ja subjekti. Informaatio- tutkimuksella on menossa tuhannen taalan paikka tuoda esiin tietotaitoa tiedon analy- soinnissa ja tiedonhaussa. Vuoden alusta Tampereen yliopistoon perustettua Tietoyh- teiskunnan tutkimuskeskusta on syytä tervehtiä iloiten ja toivoa, että sen toiminnan kautta alamme osaaminen tulee näkyväksi ja läpinäkyväksi yhteiskunnan eri sektoreilla.

Tietoyhteiskunnan käsite taas on sisällöl- tään äärimmäisen häilyvä. Sitä on mennei- syydessä käytetty kuvaamaan teknologisen determinismin leimaamia computopioita ja toisaalta nyt on selvästi menossa buumi, jos- sa kaikki haluavat puhua tietoyhteiskunnan sisällöistä. Tietotekniikkayhteiskunta on jo olemassa oleva ja nopeasti kehittyvä todelli- suus. Miten tietotekniikkayhteiskunnasta voidaan inhimillisten arvojen ja valintojen avulla luoda merkityksen yhteiskunta, jossa yksilön ja yhteisön merkityksenanto kohtaa- vat verkkojen laajalla tajunnallisella raja- pinnalla.

Näihin kysymyksiin vastaaminen on myös informaatiotutkimuksen suuri haaste ja mah- dollisuus. Millaisia ovat tieteenalamme arki- set sovellukset? Mikä on informaatiotutki- muksen kehittämä sähkölamppu?

Helsingissä 21.2.1996

Hannele Koivunen